

УДК 621.3

*Павло Васюченко, пошукач кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності
Чернігівського державного педагогічного університету
імені Т.Г. Шевченка*

МОДУЛЬНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ КУРСУ “ЕЛЕКТРОТЕХНІКА” У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

У статті розкривається особливості реалізації модульної структури змісту курсу “Електротехніка” у системі підготовки викладачів практичного навчання в галузі електроенергетики. Автор розглядає технологію модульного навчання як один з напрямків індивідуалізації навчання, що дозволяє здійснювати самонавчання, регулювати не тільки темп роботи, але й зміст навчального матеріалу курсу “Електротехніка”.

Ключові слова: педагогічна технологія, модульне навчання, блочно-модульне навчання, модульна одиниця, електротехнічна освіта.

Актуальність проблеми. Особистісний підхід реалізується в модульному навчанні, як адаптація темпу і змісту навчання до особливостей студентів, з урахуванням індивідуальних характеристик особистості в процесі паритетної взаємодії з педагогом.

В основі модульного навчання лежить контекстний підхід. Він виражається у формуванні “цілісної структури майбутньої професійної діяльності студента в період його навчання, причому засвоєння знань здійснюється в контексті професійної діяльності, а знання виконують функції орієнтованої основи діяльності” [5].

Аналіз останніх публікацій. Модульне навчання розглядається як педагогічна технологія. В. Башарін, Н. Бородіна, В. Беспалько, К. Васамілле, Е. Кроше, Н. Петров, І. Третьяков та ін., аналізуючи сутність модульного навчання, відзначають в ньому системний характер, виділяючи термін “модульна система навчання”, вважаючи, що вона включає специфічну організацію навчального середовища, передачі знань, управління процесом навчання, контролю [2; 3; 8].

В. Бородіна, Е. Самойлова, Н. Ерганова та інші виділяють діяльнісний характер модульного навчання, зв’язуючи його сутність з поетапним навчанням виконувати дії, структурованої на закінчені професійні дії [3; 7].

Метою статті є розкриття особливостей реалізації модульної структури змісту курсу “Електротехніка” у системі підготовки викладачів практичного навчання в галузі електроенергетики.

Виклад основного матеріалу. Вчені виділяють такі особливості модульного навчання: розбивка навчального матеріалу на окремі

фрагменти (навчальні одиниці); структурування навчального процесу на блоки, які відповідають попередньо виділеним навчальним одиницям; орієнтація на повне засвоєння змісту навчального матеріалу, включаючи вимогу успішного засвоєння попереднього розділу як неодмінну умову переходу до вивчення наступного; індивідуальна робота у власному темпі; застосування друкованих навчальних посібників – рекомендацій для засвоєння навчальної інформації, де вказані цілі навчання, пропонуються певні види навчальної роботи, наводиться перелік питань для самоконтролю; циклічність навчальних процедур.

Модульна технологія, як і всі педагогічні технології, має загальні риси, притаманні технологіям різних галузей знань і виробництва (наявність мети, організованість, керованість технологічним процесом, розділеним на внутрішні взаємопов’язані етапи, стадії, операції, координування, поетапність, однозначність виконання операцій, визначена гарантованість результату, наявність вихідних даних для її проектування та системи критеріїв оцінки досягнення цілей) [6].

Технологія модульного навчання є одним з напрямків індивідуалізованого навчання, що дозволяє здійснювати самонавчання, регулювати не тільки темп роботи, але й зміст навчального матеріалу.

Сам модуль може являти собою зміст курсу в трьох рівнях: скороченому (обов’язковому для всіх студентів); повному (з урахуванням вимог Державного стандарту до знань і вмінь); поглибленому (спеціально підготовлена діяльність студентів за додатковим розвивальним навчанням).

МОДУЛЬНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ КУРСУ “ЕЛЕКТРОТЕХНІКА” У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

Традиційний зміст загальнопрофесійних електротехнічних дисциплін в освітній програмі підготовки викладачів практичного навчання, електриків вступив у певне протиріччя з вимогами, що постійно підвищуються до їх електротехнічної компетентності, особливо у зв'язку з реформування середньої професійної освіти. При традиційній практиці формування змісту підготовки майбутніх викладачів практичного навчання курс електротехніки не усуває загальні недоліки, властиві майбутнім фахівцям, і, отже, не сприяє належною мірою розв'язанню задач середньої професійної школи.

Модульна програма повинна забезпечувати певну самостійність студентів у засвоєнні матеріалу і покликана звільнити викладача від суто інформаційних функцій. Модульна програма розробляється за певною схемою і включає в себе:

1. Повний перелік навчальних завдань.
2. Вихідні вимоги до підготовленості студентів.
3. Зміст і методику вхідного контролю.
4. Вміст кожного модуля дисципліни (перелік модульних одиниць та навчальних елементів).
5. Коротку організаційно-методичну характеристику (основні форми і методи навчання, форми та методи поточного і підсумкового контролю).
6. Систему оцінки результатів навчання.
7. Зміст і методику вихідного контролю.

Комплект модульних програм, розроблених з усіх дисциплін, дозволяє більш чітко організувати навчальний процес, полегшити подальшу роботу викладачів і підвищити ефективність навчання, при якому викладач і студент – рівноправні партнери, які прагнуть на паритетних засадах і з різних сторін досягти однієї мети.

Модуль – це частина блоку, такий обсяг навчального матеріалу, завдяки якому забезпечується первинне набуття деяких теоретичних знань і практичних навичок для виконання конкретної професійної функції. Навчальний матеріал модуля зорієнтований на отримання майбутнім викладачем практичного навчання певного рівня кваліфікації.

Модулі, в свою чергу, складаються з модульних одиниць. Це частини модуля, частини навчального матеріалу. Особливістю модульних одиниць є їх невеликий об'єм. Таким чином, основним джерелом навчальної інформації при блочно-модульному навчанні є модульна одиниця.

Модульна одиниця включає в себе наступні компоненти: точно сформульована навчальна мета; чітко позначені міжпредметні і

внутрішньопредметні зв'язки; навчальний матеріал у вигляді короткого конкретного тексту, що супроводжується докладними ілюстраціями; зміст практичних (семінарських) занять для закріплення положень даного теоретичного матеріалу; назва та цілі лабораторної роботи для набуття практичних навичок і вмінь; тестовий контроль, який строго відповідає цілям, поставленим в даному навчальному елементі.

Успішне застосування блочно-модульного навчання залежить від: розміру модуля та його змісту, а також від чіткого розуміння необхідності засвоєння даного змісту; послідовності модулів, що дозволяє варіювати залежно від потреб студента; структури процесу навчання, навчання від модуля до модуля дозволяє підсилювати засвоєння матеріалу [8].

Перехід до нового модуля здійснюється тільки тоді, коли повністю виконані всі завдання попереднього. Засвоєння модуля закінчується тестом, який не розглядається як залік або іспит, але дає можливість судити про успішне засвоєнні теоретичного матеріалу. Подальший аналіз проблеми неможливий без теоретичного обґрунтування блочно-модульного навчання. Розглянемо його суть більш детально, з аналізом динаміки історичного розвитку даного напрямку в педагогічній практиці.

Блочно-модульне навчання має давні історичні корені. Розбиття навчального процесу в школі на уроки, чверті і класи, а в технікумах і ВНЗ – на заняття, семестри та курси є не що інше, як поділ навчального матеріалу на блоки та модулі.

Що більше і що менше, що первинне і що вторинне, блок або модуль? Не вдаючись у тонкощі семантики, зазначимо лише, що те й інше означає частину цілого і досить широко використовується як в одній, так і в іншій пропорції. Далі розглянемо, як можна модульне навчання реалізувати при формуванні спецкурсу електротехніки в системі професійної освіти в галузі електроенергетики.

До сьогодні немає єдиної думки про те, що вважати модулем і що блоком і, яка їхня розмірність. Так, В. Андронов та Е. Гапон вважають, що “одиницею навчального процесу є семестр, усі дисципліни, що вивчаються і атестуються протягом семестру і називаються модулями ...”. О. Уваров, В. Чигирин і О. Янцевич вважають, що “модуль – самостійний розділ (тема) навчальної дисципліни, у якому розглядається фундаментальне поняття або група споріднених понять. Зазвичай семестровий курс розбивають на 10 ... 15 модулів”. В. Базакуца, Н. Гнідаш та М. Іванова практикують

МОДУЛЬНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ КУРСУ “ЕЛЕКТРОТЕХНІКА” У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

педагогічну технологію, при якій “програмний матеріал розбивається на окремі модулі, таким чином, щоб у кожному семестрі їх було не більше п’яти”. Ю. Казаков зазначає, що кожен модуль включає в себе окремі блоки у вигляді фіксованих форм навчального матеріалу [2].

Аналізуючи професійну підготовку кадрів у різних країнах, Ю. Балашов і В. Рижов відзначають наступні переваги та особливості модульного навчання [7]: поділ на закінчені частини модуля і його елементів має самостійне значення; відсіювання матеріалу, що є “зайвим” для даного конкретного виду робіт; максимальна індивідуалізація просування в навчанні.

Узагальнюючи дослідження з модульного навчання, П. Юцявічене підкреслює: “Сутність модульного навчання полягає в тому, що той, хто навчається більш самостійно або повністю самостійно, може працювати із запропонованою йому індивідуальною навчальною програмою, яка містить в собі цільову програму дій, банк інформації і методичне керівництво щодо досягнення поставлених дидактичних цілей. При цьому функції педагога можуть варіюватися від інформаційно-контролюючої до консультативно-координуючої” [8].

Інваріантними компонентами, на думку автора, в структурі модуля виступають: навчальний текст, вказівки до навчання, консультація педагога. Для полегшення орієнтації студентів у модулі пропонується ряд символічних позначень, що вказують дидактичну мету, найбільш важливі фрагменти тексту, контрольні запитання тощо.

Одним з головних елементів модульного навчання є система контролю та оцінки досягнень студентів. Однією з форм такої системи є індивідуальний комунікативний індекс (рейтинг), який націлює студента на отримання максимальної кількості балів при вивченні модуля. Відсоток розподілу балів серед різних видів контролю наступний: поточний контроль дає до 30 – 35 % загальної максимальної оцінки, проміжний – 20 – 25 %, практичні заняття та курсова робота до 25 %, частка балів, отриманих на іспиті – близько 20 %. Така система стимулює повсякденну систематичну роботу студентів, значно підвищує дух змагання у навчанні, виключає випадковості при здачі іспитів.

Наступною фундаментальною складовою модульного підходу є методологія блочно-модульного навчання. Багато авторів орієнтуються на побудову педагогічної технології на блочно-модульному принципі, посиляючись на те, що педагогічна технологія практично завоювала весь світ. Вона характеризується як перетворення

навчання “в свого роду технологічний процес з гарантованим результатом” [1].

Таким чином, проблема полягає не стільки в обґрунтуванні педагогічної технології, скільки в наповненні її конкретним змістом. Досліджуючи питання про навчальний матеріал та оптимальні методи його засвоєння, ряд авторів (наприклад, М. Чошанов [9]) пропонує різні методи “стиснення” матеріалу (за прикладом “архівування” на комп’ютерах) та систематизації його з допомогою графів і мереж, матриць, логіки і використання різних логічних конструкцій типу фреймів (рамки) Мінського.

По кожному з названих моментів можна говорити окремо: наприклад, прототипом фреймів можна вважати синектику (в частині вбудованих контекстів), близькі їм опорні сигнали В. Шаталова і контекстний підхід А. Вербицького [5] (і важко сказати, чому варто віддати перевагу). Але, на наш погляд, принциповим є інше: побудова навчального матеріалу за блоками і модулями повинна базуватися на оптимальних навчальних алгоритмах.

При цьому будемо дотримуватися наступних понять: блок – частина навчальної дисципліни або дисципліна, що вивчається в межах одного семестру; модуль – основна організаційно-змістова одиниця системи навчання, що відповідає вимогам квантування навчального матеріалу з урахуванням мікро- та макроколону; рейтинг – індивідуальний числовий показник якості засвоєння навчального матеріалу студентами; оптимальний алгоритм – алгоритм, що відповідає умовам мінімуму доступного для студентів навчального матеріалу, необхідного для вивчення поставленої проблеми.

Певні модульні складові можна знайти в структуризації моделі фахівця. Модель фахівця більш рухлива, ніж освітній стандарт. У ній повинні враховуватися регіональні та інші особливості фаху. Модульна побудова навчального процесу найкращим чином може сприяти вирішенню цього протиріччя (рис. 1).

Модульна побудова може забезпечити будь-яку наперед задану архітектуру. Можна навіть передбачити набір модулів з методичних посібників, що дозволяє за принципом дитячого конструктора проводити різні “архітектурні побудови”, виходячи з інтересів індивідуума, з урахуванням забезпечення вимог стандарту та регіонального компонента.

Усе більший розвиток у педагогічній теорії і практиці знаходить модульна побудова навчального процесу. У зв’язку з тим, що технології навчального процесу в школі,

МОДУЛЬНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ КУРСУ “ЕЛЕКТРОТЕХНІКА” У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

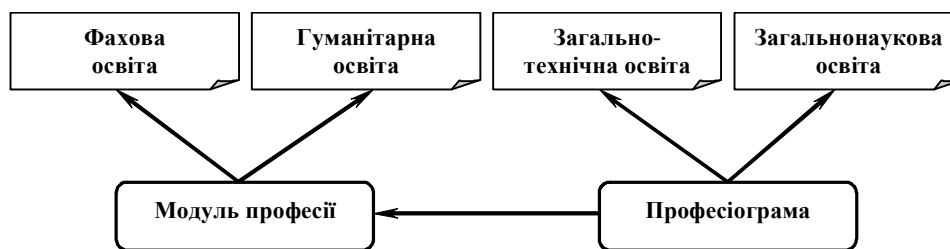

Рис. 1. Модель відбору змісту модульної програми

професійному училищі та вузі мають свою специфіку, різними повинні бути і їх блочно-модульні побудови. Незмінною залишається лише ідея поєднання дискретності вивчення матеріалу з інтеграцією, досягненням цілісності для його практичного застосування.

Проведемо проектування модульної структури змісту курсу “Електротехніка”. У цьому дослідженні розглядається модульна технологія навчання, згідно з якою зміст навчальної дисципліни “Електротехніка” має бути поділений на модульні блоки з подальшою конкретизацією їх у вигляді сукупності навчальних елементів.

У межах цього дослідження при розробці

модульної логічної структури дисципліни “Електротехніка” необхідно було попередньо проаналізувати та систематизувати вимоги, що встановлені до засвоєння електротехнічних понять, що складають модульні блоки, характеристики, принципи, вимоги модульної технології навчання [8], знайти в них загальні закономірності, зв’язки та переваги. При створенні дидактичних умов для формування електротехнічної компетентності студентів ці вимоги необхідно враховувати при розробці методики викладання дисципліни. У табл. 1 наведені методичні підходи, принципи і характеристики реалізації модульного навчання в процесі вивчення дисципліни “Електротехніка”.

Таблиця 1.

Вимоги модульної методики формування у студентів електротехнічної компетентності

Вимоги до засвоєння електротехнічних понять	Вимоги модульного навчання, характеристики, принципи
Виділення основних ідей, центральних понять, теоретичного ядра курсу “Електротехніка”	Модульність – цілісність, завершеність, повнота і логічність побудови одиниць навчальної інформації. Випереджаюче самостійне вивчення теоретичного матеріалу великими блоками-модулями.
Віднесення виділених електротехнічних понять до основних предметів пізнання матеріальних та ідеальних.	Структуризація змісту навчання на відокремлені навчальні елементи (Н.Е.).
Уявлення викладачем повного змісту понять навчальної дисципліни “Електротехніка”.	Науковість, доступність, наочність подання інформації.
Класифікація понять на теоретичні та емпіричні.	Динамічність: свобода вибору часу та методики вивчення модуля, технологічність лінійних і варіативних програм вивчення навчального матеріалу.
Побудова логічної структури понять навчальної дисципліни “Електротехніка”.	Завершеність і програмна узгодженість циклів пізнання.
Використання логічно відкоригованих узагальнених планів вивчення (поняття) виділених електротехнічних понять як основних орієнтирів у формуванні професійних знань і умінь (віднесення їх пунктів до чотирьох загальних логічних етапів пізнання, до необхідних ознак будь-якого поняття, до необхідних функцій понять і вмінь).	Алгоритмізація навчальної діяльності. Порівнює індивідуалізація та диференціація навчальної діяльності створюють ситуацію вибору, можливості подальшої успішної самоосвіти і професіонального зростання.
Розуміння діалектики розвитку електротехніки в цілому як прикладної науки і окремих електротехнічних понять.	Принцип усвідомленої перспективи на основі усвідомленого цільовизначення, з ієрархією близьких, середніх і далеких перспективних цілей (розвиток здібностей особистості).

МОДУЛЬНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ КУРСУ “ЕЛЕКТРОТЕХНІКА” У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

Продовження таблиці 1.

Оволодіння методикою поетапного цілеспрямованого формування понять на основі реалізації внутрішньооб'єктних і міжпредметних зв'язків. Оперативний поелементний і поопераційний контроль вивчення “Електротехніка”.	Гнучкість і міждисциплінованість заснована на варіативності рівнів складності й труднощів навчальної інформації, на можливості перенесення поняття на інші дисципліни. Різноманітність методичного консультування. Принцип поетапності контролю та накопичення результатів навчання. Паритетність.
---	---

Як видно з порівняння лівої і правої частин табл. 1., основними вимогами до побудови модульної логічної структури навчальної дисципліни “Електротехніка” і, отже, навчальної програми є наступні положення:

- логічна структура дисципліни формується з більш усвідомленим, детальним цільовим призначенням інформаційного матеріалу, що сприяє самоосвіті та рефлексивному управлінні нею;
- навчальна програма охоплює в більш повному обсязі сутність навчального матеріалу, що визначений державним стандартом, надаючи велику варіативність у виборі “траєкторії” електротехнічної освіти;
- у навчальному модулі окремі навчальні елементи (поняття) можуть існувати відносно самостійно, але у взаємному більш технологічному та усвідомленому зв'язку з іншими елементами;
- зміст навчальної програми передбачає обов'язкову реалізацію зворотного зв'язку при оптимальній передачі суттєвої інформації та достатньому методичному і пізнавально-інструментальному забезпеченні. Збільшується спектр дидактичних функцій перевірки та самоперевірки: пізнавальна, розвиваюча, виховна, контрольна-оціночна, корекційна.

Висновки. Таким чином, модульна програма з електротехніки містить: перелік навчальних елементів; перелік узагальнених планів для використання, необхідних для усвідомленого засвоєння студентами сутності електротехнічних понять, що входять до навчальних матеріалів,

модульних блоків; перелік способів вивчення навчальних елементів, що входять в навчальну дисципліну “Електротехніка”; комплекс методів, засобів навчання і виховання, форми перевірки засвоєння знань і вмінь.

1. Батышев С.Я. Блочно-модульное обучение / С.Я. Батышев. – М., 1997. – С. 46–258.
2. Бородин Н.В. Основы разработки модульной технологии обучения: [учебное пособие] / Н.В. Бородин, Н.Е. Эрганова. – Екатеринбург: Изд. УГППУ, 1994. – 88 с.
3. Бородин Н.В. Основы разработки модульной технологии обучения: [учебное пособие] / Н.В. Бородин, Н.Е. Эрганова. – Екатеринбург: Изд. УГППУ, 1994. – 88 с.
4. Бочарова Е.П. Дидактические основы обучения будущих специалистов самоконтролю знаний: дис. ... доктора пед. наук / Е.П. Бочарова. – СПб., 1996. – 567 с.
5. Вербицкий А.А. Развитие мотивации студентов в контекстном обучении: [монография] / А.А. Вербицкий, Н.А. Бакшаева. – М., 2000. – 200 с.
6. Практикум по педагогическим технологиям: [учебное пособие] / [Т.Н. Милутина, И.И. Хасанова, М.Г. Шалунова, Н.Е. Эрганова]. – Екатеринбург: РГППУ, 2002. – 66 с. 115.
7. Рыжов В.А. Профессиональная подготовка кадров в условиях капитализма / Владимир Андреевич Рыжов, Юрий Кимович Балашов. – М.: Высш. шк. 1987. – 174 с.
8. Третьяков П.И. Технология модульного обучения в школе / П.И. Третьяков, И.Б. Сенновский; под ред. П.И. Третьякова. – М.: Новая школа, 1997. – 352 с.
9. Чошанов М.А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения: [методическое пособие] / М.А. Чошанов. – М.: Народное образование, 1996. – 14 с.

Стаття надійшла до редакції 23.10.2009.

a b c d a b c d a b c d a b c d a b c d b

Ó ààí³é íóáé³éàð³ç àèèíèèñòàíí íàòðð³æ ç Àíóíèí³³ú àóíðèçí³â / Óíð. È.Ì. Íèàèñ³óíèí. – Ä.: “Äèàààíèèðòàí Ñòàèèð”, 2004. – 704 ñ.

В.І. Вернадський “Биосфера и ноосфера”. – М: Наука, 1989. – С. 174.
Грасіан, Бальгасар. Кишеньковий оракул, або Наука розсудливості, не зібрані афоризми, взяті з творів Лоренсо Грасіана: 11 [ер рос.].– 3-те вид. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. – 276 с.
Үіоèèèí³³àèу àóíðèçí³â: Â íèððà íóàðúò ìñèèè / Ү. Àíðíóíà. – Íİ “Èçäàòàèèñòàí ÄÑ”, 2004. – 665, [7] с.
Èàèíààð èèàííàí èàð³àíèèà íà 2007 – 2008 íàà-àèíèèè ð³è / Óíð. Р. Èèèèèèèè. – Äíàíàèèè: Èíèí. – 2006. – 253 ñ.
Літературний Львів – 2008 року.
Ð³çààüíèè ñààðóíèè. – Äíàíàèèè: “Äíàððà ñàððà”, 1995. – С. 160.
www.vox.com.ua, www.proua.com

**ПЕРЕЛІК СТАТЕЙ ОПУБЛІКОВАНИХ
У ЖУРНАЛІ “МОЛОДЬ І РИНОК” У 2009 РОЦІ**

№1 (48) 2009	Стр.
Від редакції	5
Від Львівської обласної організації Спілки журналістів України	8
Валерій Скотний Освіта в контекстах “кризи” духовності: антропологічний аспект.....	9
Юрій Кишакевич, Ольга Заяць Підготовка студентів педагогічних університетів до проведення зовнішнього незалежного оцінювання знань випускників шкіл.....	13
Олександра Німилович, Ольга Дзік Фортепіанні цикли “Бойківські образки” та “Бойківське весілля” Миколи Ластовецького та їх роль у збагаченні навчально-педагогічного репертуару.....	16
Олександр Шпак Концептуальні основи безперервної економічної освіти педагогічних кадрів.....	22
Володимир Терес Трудове і економічне виховання: аспектно питання інтеграції.....	27
Мирон Вачевський Циклічні коливання та їх вплив на розвиток економіки.....	33
Володимир Гринюць, Анатолій Магльований, Володимир Хомишин, Петро Іващенко Розвиток стоматологічної освіти у Львові (до 50-річчя утворення стоматологічного факультету у Львові) Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.....	38
Богдан Тимків Проблеми використання традицій народного мистецтва в сучасному дизайні: художньо-освітній аспект.....	44
Тетяна Голінська Особливості естетичного розвитку молодших школярів на заняттях з образотворчого мистецтва.....	48
Віктор Самітов Стиль гри музиканта-виконавця як самовизначення свідомості /виконавсько-методологічний аспект розгляду/.....	53
Степан Салій Структура літургії чину Іоанна Златоустого та її жанрова семантика.....	58
Микола Наказний Рекомендаційний та науково-методичний напрями дослідження діяльності дитячого оздоровчого закладу.....	62
Валентина Куриш, Назарій Куриш Освіта осіб третього віку: актуалізація проблеми.....	68
Станіслав Сапожников Історичний аналіз становлення та розвитку системи вищої освіти у Грецькій Республіці: основні напрями та перспективи.....	73
Ніна Журавська Навчальні плани і програми підготовки викладачів аграрних професійно-орієнтованих дисциплін у Люксембурзькому університеті.....	78
Роман Горбатюк Професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів як педагогічна проблема.....	82
Любомира Ластовецька Фортепіанна музика В. Барвінського в сучасному мистецькому житті України.....	88
Віктор Мадзігон Роль продуктивної праці у становленні і повноцінному розвитку особистості.....	91
Марія Лев Феномен видатної української співачки Іри Маланюк.....	95
Тетяна Цибар Формування естетичної культури підлітків у процесі трудової діяльності.....	100
Олена Білецька Психологічні передумови навчання граматики.....	103
Ольга Овчар Розв’язування оптимізаційних задач.....	107
Інна Ромашенко Формування професійної компетентності майбутніх маркетологів засобами іноземної мови.....	114
Наталія Примаченко Сутність та причини виникнення конфліктних ситуацій в маркетинговій культурі спілкування.....	118
Ольга Гарбич-Мошора Системно-структурний аналіз інноваційної інженерної діяльності сучасного фахівця-аграрника.....	121
Марина Осадча Організаційно-педагогічні засади діяльності волонтерського клубу в умовах вищого навчального закладу.....	126
Олександр Якубов Творча активність та художнє мислення як фактори мистецького розвитку у процесі колективного музикування.....	131
Сергій Гуменюк Аналіз нормативних документів з фізичної культури та спорту в контексті гуманізації процесу фізичного виховання школярів.....	135
Христина Тимик Формування ефективної моделі відкритої економіки України як виклик глобалізації.....	138
Ганна Зайчук Підготовка маркетологів для управління розвитку туризму в регіоні.....	141
Перелік статей опублікованих у журналі “Молодь і ринок” у 2008 році	145